

Afdoend onderzoek

Nieuwe Niedorperweg te Winkel

17 augustus 2018

Samenvatting

Het perceel aan de Nieuwe Nedorperweg te Winkel worden plannen ontwikkeld voor het bouwen van woningen. Het perceel bestaat een doorgeschooten boomgaard en is momenteel als een bosje te beschouwen. Onderzocht is of er effecten op beschermde natuurwaarden kunnen ontstaan als gevolg van de ontwikkeling.

Uit de resultaten van het afdoend onderzoek is gebleken dat binnen de planlocatie geen vleermuizen voorkomen die in bomen een verblijfplaats hebben. Wel is een groep jagende gewone dwerg-vleermuizen aangetroffen. Er zijn geen prenten van marters aangetroffen in de sporenbuizen. Er is geen belemmering vanuit de natuurwaarden voor de ontwikkeling.

De werkzaamheden en de veranderde omgeving zullen geen significant effect veroorzaken op de beschermde natuurgebieden.

Voor de ruimtelijke plannen is geen ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Er zijn geen mitigerende maatregelen nodig. De zorgplicht dient in acht te worden genomen.

Inhoud

- 2 - Inleiding**
- 3 - Beschrijving gebied**
- 4 - Beschrijving werkwijze**
- 8 - Waarnemingen**
- 11- Analyse**
- 13- Maartegelen**
- 14- Advies & Bronnen**

Colofon

Opdrachtgever
Projectnummer 18.036
Datum 17 augustus 2018
Auteur P.J.H. van der Linden
Gecontroleerd T. Ursinus
Status concept

*Els & Linde B.V.
Spechtstraat 59
1223 NX Hilversum
mob 06 - 27564247
e-mail vanderlinden@elsenlinde.nl*

Inleiding

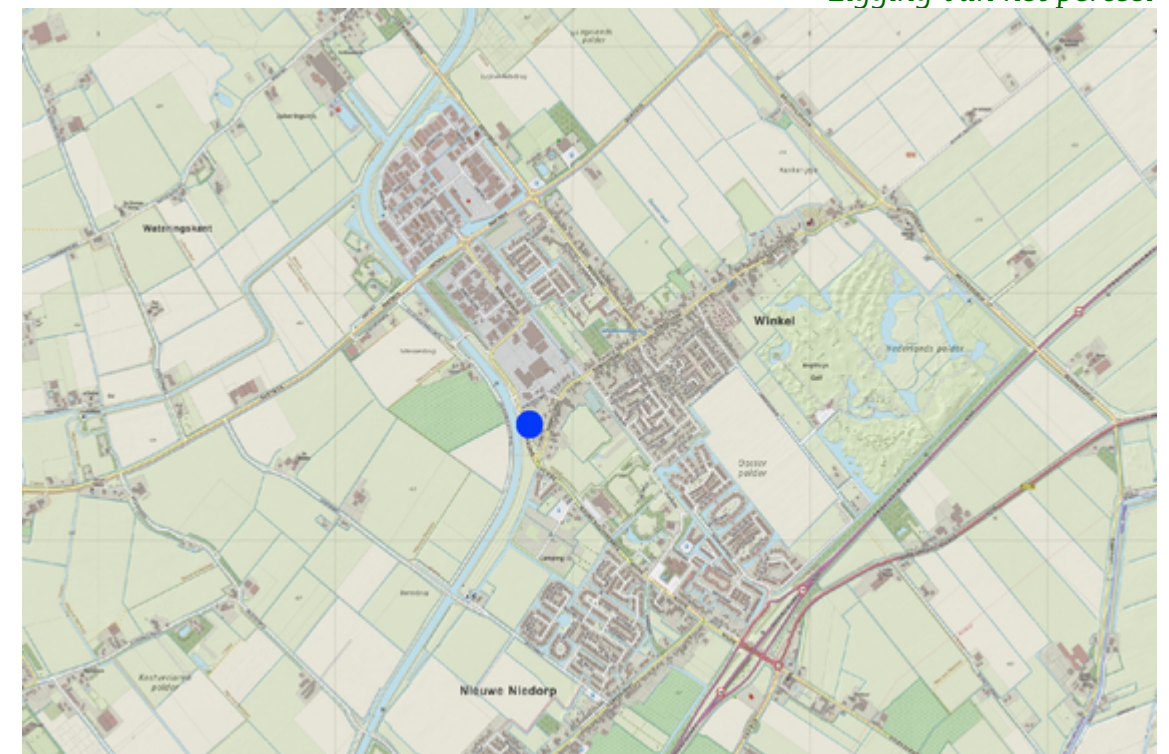
Het perceel aan de Nieuwe Nedorperweg te Winkel worden plannen ontwikkeld voor het bouwen van woningen. Het perceel bestaat een doorgeschooten boomgaard en is momenteel als een bosje te beschouwen. Onderdeel van de ruimtelijke procedure is een onderzoek naar de effecten op beschermde natuurwaarden.

Voor de ruimtelijke plannen is op 14 februari 2018, een quick scan ecologie uitgevoerd. Uit de resultaten van de quick scan ecologie is gebleken dat een afdoend onderzoek naar het voorkomen watervleermuis en andere boombewonende vleermuizen nodig is. Daarnaast kan de aanwezigheid van kleine marters niet worden uitgesloten. Op basis van het oriënterend onderzoek suggereerde het bevoegd gezag dat ook de steenuil kon voorkomen. Om discussie te vermijden is Endemica gevraagd een reactie te schrijven over de potentiële aanwezigheid van de steenuil. Endemica kon conclusie van Els & Linde onderschrijven over de afwezigheid van de steenuil op het perceel te Winkel.

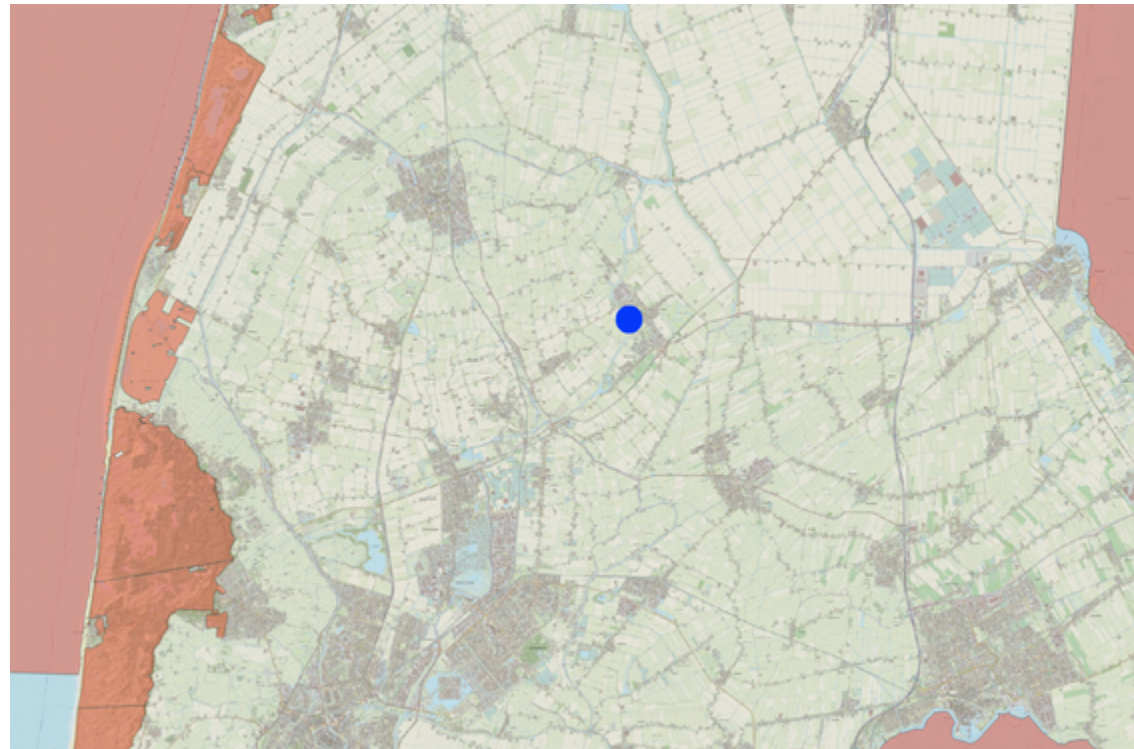
In de voorliggende notitie worden de resultaten van het afdoend onderzoek naar vleermuizen en de gierzwaluw gepresenteerd. Waarnemingen van andere - minder strikt - beschermde soorten zijn voor zover relevant eveneens genoteerd. Het onderzoek naar beschermde soorten is gestart in het voorjaar van 2017 en afgerond in het najaar van 2017. De inventarisaties naar vleermuizen en de gierzwaluw zijn conform het vleermuisprotocol en andere handleidingen voor goede inventarisaties uitgevoerd.

Bij de analyse van de effecten is gelet op de effecten veroorzaakt door de veranderde omgeving en het veranderde gebruik. Daarnaast zijn de effecten bepaald die veroorzaakt worden door de werkzaamheden die nodig zijn voor de ontwikkeling. Daarbij is ook gelet op de directe omgeving en de effecten op soorten in de omgeving.

Ligging van het perceel

H02 Planomgeving: locatie, omgeving en beschermde natuurgebieden

De planlocatie is gelegen in het zuiden van Winkel aan het Winkelerzand. Het perceel ligt juist in het buitengebied van de gemeente. Op het perceel is een open bosstructuur aanwezig. Ten oosten langs de planlocatie staan woningen. Ten westen van de planlocatie ligt het kanaal Alkmaar-Kolhorn.

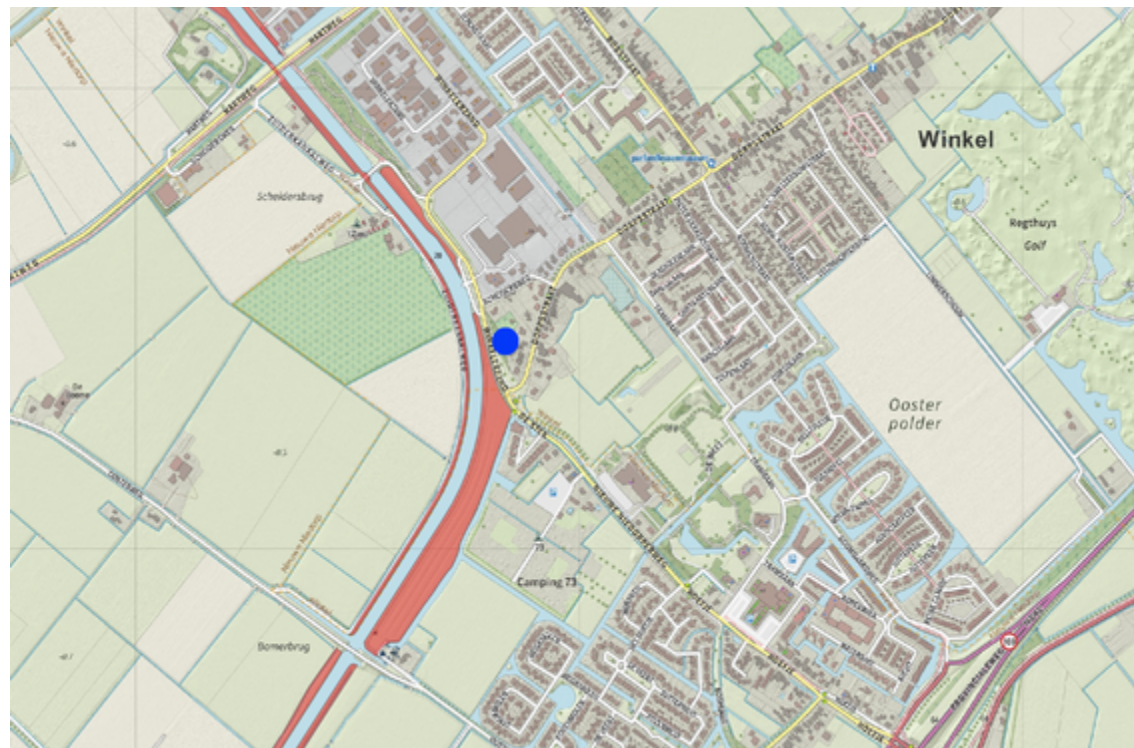
Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Zwanenwater & Pettemerduinen, ligt op grote afstand – ruim 14 kilometer – van de planlocatie. De gronden langs het kanaal Alkmaar-Kolhorn maken onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland. De afstand van de grens van het perceel naar het Natuurnetwerk is ongeveer 12 meter (breedte van de weg met berm).

Natura 2000

Via de Natura 2000 zijn gebieden beschermd van internationaal belang. Voor deze gebieden zijn doelstellingen geformuleerd voor het behoud van habitats en planten en dieren. Deze Natura 2000-gebieden zijn ook beschermd tegen invloeden van buiten, zoals stikstofdepositie en grondwaterstromen. Voor de functie waardoor de depositie van stikstofverbindingen toeneemt, is een berekening noodzakelijk van de effecten. Van de sloopwerkzaamheden wordt geen toename van de emissie verwacht. Een berekening van de depositie is niet noodzakelijk. Vanwege de afstand tussen het Natura 2000-gebied en de planlocatie kan een effect van andere oorzaken, zoals geluid, licht of grondwaterstromen, op voorhand worden uitgesloten.

Natuurnetwerk Nederland

Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland.

H03 Werkwijze: technieken, veldbezoeken & omstandigheden in het veld

Afdoende inventarisatie

Voor de afdoende inventarisatie van beschermde soorten, is het van belang dat deze worden uitgevoerd volgens enkele regels. Het gaat om voldoende inspanning met geschikte technieken, in het optimale seizoen en door gekwalificeerd personeel. De gebruikte methoden en technieken worden aangepast op de situatie en op de te verwachten soorten. Hierbij wordt een afweging gemaakt welke methoden en technieken het meest geschikt c.q. efficiënt zijn. Voor verschillende soorten zijn protocollen verschenen of kan worden teruggevallen op wetenschappelijke literatuur, gericht op het inventariseren van soorten. Daarnaast zijn er voor een beperkte lijst soorten, zogenoemde soortenstandaards verschenen. Voor het inventariseren van beschermde soorten gebruikt Els & Linde de verschillende genoemde bronnen, aangevuld met terrein- en soortkennis van de ecooloog. Belangrijk onderdeel van een afdoend onderzoek is dat de gebruikte techniek op een juiste manier wordt vastgelegd, zodat het onderzoek is te reproduceren.

Technieken onderzoek vleermuizen

Voor het inventariseren van vleermuizen is maart 2017 een – update van – protocol verschenen van de Zoogdiervereniging. Voor het onderzoek naar vleermuizen wordt de meest recente versie van het vleermuisprotocol gehanteerd. Het vleermuisprotocol geeft een grote mate van juridische zekerheid dat voldaan is aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning. Het vleermuisprotocol is gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke inzichten en voldoet aan de eisen die het bevoegd gezag stelt aan een gedegen onderzoek. Naast het vleermuisprotocol worden voor het onderzoek naar vleermuizen, tevens het kennisdocument van BIJ12 gevolgd. De kennisdocumenten geven een overzicht van maatregelen die genomen kunnen worden om negatieve effecten op soorten te verminderen of te voorkomen. Daarnaast beschrijven de kennisdocumenten de ecologische aspecten en de wijze waarop de afwezigheid van soorten afdoende kan worden aangetoond. Aanvullend op het vleermuisprotocol en het kennisdocument worden verschillende bronnen geraadpleegd om de biogeografie van soorten vast te stellen.

Voor de geluidswaarnemingen tijdens de inventarisaties van vleermuizen, wordt gebruik gemaakt van een Pettersson D240x batdetector. In combinatie met de batdetector wordt voor geluidopnames een Edirol opname apparaat gebruikt. Waar nodig worden de opgenomen geluiden achteraf geanalyseerd (Batsound, Raven). De geluidswaarnemingen worden tijdens de inventarisaties gecombineerd met zichtwaarnemingen van de onderzoeker. Indien noodzakelijk worden luistersets op doeltreffende punten geïnstalleerd, als aanvulling op het onderzoek. Voorafgaande aan de inventarisaties van vleermuizen, worden de omstandigheden binnen de planlocatie vastgelegd met een fotocamera. Na afronding van de inventarisaties worden de beeldmaterialen en de sporen gevonden geanalyseerd.

Technieken onderzoek marters

Voor de inventarisatie van de kleine marters (wezel, hermelijn en bunzing) zijn verschillende technieken beschikbaar. In het voorliggende geval is gekozen voor het uitleggen van sporenbuizen. Om voldoende inspanning te verrichten zijn twee aspecten van belang: het aantal sporenbuizen dat wordt uitgelegd en de tijdsduur dat de sporenbuizen in het veld aanwezig zijn. Voor Winkel zijn vier sporenbuizen voor de bun-

zing en vier sporenbuizen voor wezel/hermelijn gedurende vijf weken functioneel aanwezig geweest in het terrein. Uiteraard moeten de buizen worden gelegd op een locatie in het perceel waar marters verwacht worden, dus langs lijnvormige elementen, bosranden etc.

Veldbezoeken & omstandigheden in het veld

De onderzoeken naar vleermuizen bestaan uit verschillende inventarisaties en worden uitgevoerd in het optimale seizoen. Vleermuizen beschikken over een netwerk aan vaste verblijfplaatsen en verplaatsen zich binnen dit netwerk regelmatig. De belangrijkste vaste verblijfplaatsen die in theorie binnen het plangebied aanwezig zijn kraam c.q. zomerverblijfplaatsen en eventueel vliegroutes. In voorkomende gevallen kunnen – voor de soort essentiële – jachtgebieden eveneens als een vaste verblijfplaats gelden. De vaste vliegroutes zijn als twee afzonderlijke typen te verdelen; enerzijds de routes die hoog frequent gebruikt worden en anderzijds de vliegroutes naar de winterverblijven. Het onderzoek naar de vliegroutes tussen kolonieplek en jachtgebied, worden gelijktijdig met de inventarisaties van de kolonies uitgevoerd. Aangezien er uitsluitend watervleermuis verwacht wordt is najaarsonderzoek niet zinvol (de watervleermuis paart bij het winterverblijf, dat uit vochtige (ondergrondse) gebouwen bestaat. Het geïsoleerde bosje ligt op grote afstand van het verspreidingsgebied van de rosse vleermuis. De rosse vleermuis heeft haar verblijfplaatsen op plekken waar veel bomen met holten zijn; het bosje voldoet niet aan dit criterium. Deze soort wordt om die redenen niet verwacht.

Voor het zoeken naar kraamkolonies van vleermuizen is de periode van 1 juni tot en met 15 juli de optimale onderzoekstijd. Voor de (kraam) kolonies is het noodzakelijk om minimaal twee inventarisaties uit te voeren, met een tussentijd van 30 dagen. Per inventarisatie dient minimaal twee uur onderzoek te worden gedaan. Tijdens de inventarisaties wordt gezocht rond zonsondergang naar uitvliegende en jagende vleermuizen en minimaal eenmaal rond zonsopkomst naar zwermende vleermuizen.

De inventarisaties naar vleermuizen starten allemaal ruim voor zonsondergang en eindigen op het moment dat de aanwezigheid van alle potentieel voorkomende soorten en functies zijn vastgesteld.

Tijdens de inventarisaties waren de weersomstandigheden voldoende voor een betrouwbaar resultaat. Wat geschikte weersomstandigheden zijn is beschreven in de soortenstandaard en de verschillende onderzoeksprotocollen.

Voor de kleine marters is mei-juli de meest optimale periode voor het inventariseren van de dieren.

H04 Waarnemingen: veldgegevens en gegevens uit de literatuur

Voor het project is eerder een oriënterend onderzoek uitgevoerd (Hemmers 2018). In dat onderzoek is als aannemelijk gesteld dat binnen de bebouwing op het terrein, watervleermuizen en marters voorkomen. Om die reden is een aanvullend onderzoek naar deze soorten uitgevoerd. Het bevoegd gezag was van oordeel dat de steenuil ook voorkomen binnen het perceel. Het onderzoek in reactie op de bewering is uitgevoerd door Endemica (Witte 2018).

Bronnenonderzoek

Voor het onderzoek naar potentieel aanwezige beschermde soorten zijn de beschikbare regionale (Noord-Holland) en landelijke verspreidingsatlassen en enkele digitale bronnen geraadpleegd. Het bronnenonderzoek is uitgevoerd gericht op soorten die in de omgeving van de planlocatie verwacht worden. Soorten als IJsvogel (*Alcedo atthis*) en sperwer (*Accipiter nisus*) zijn voor de omgeving van de planlocatie gemeld. Ten zuiden van het perceel zijn – op enige afstand – watervleermuizen gemeld.

Inventarisatie vleermuizen – 4 juni 2018 (zomerverblijf)

Op 4 juni 2018 is een inventarisatie uitgevoerd naar het voorkomen van de watervleermuis binnen de planlocatie en directe omgeving. Tijdens de inventarisatie is gekeken naar uitvliegende dieren uit (geschikte) verblijfplaatsen. Een schatting van het aantal dieren is gemaakt. Aanvullend is gelet op aanwezigheid van vaste vliegroutes en essentiële jachtgebieden binnen de invloedssfeer van de geplande ontwikkeling. Tijdens de inventarisatie is tevens gelet op de aanwezigheid van andere strikt beschermde soorten binnen de planlocatie.

Waarnemingen

Tijdens de inventarisatie van de watervleermuis zijn de holle bomen binnen het perceel nauwkeurig geobserveerd. Verder is continue met een batdetector geluisterd naar vleermuisgeluiden.

Rond 22:00 uur zijn boven het bosje en langs de bosrand ongeveer 10 gewone dwergvleermuizen aangetroffen. De dieren jaagde op insecten langs de boomkruinen. Later op de avond – om 22:10 uur is een laatvlieger gehoord. Ook dit dier kwam op insecten jagen. Tijdens de inventarisatie zijn geen watervleermuizen of andere boombewonende vleermuizen waargenomen. De inventarisatie is gestart om 21:30 uur en gestaakt om 0:15 uur.

Inventarisatie vleermuizen – 26 juni 2018 (zomerverblijf)

Op 26 juni 2018 is de tweede inventarisatie uitgevoerd naar het voorkomen van de watervleermuis. Tijdens de inventarisatie is gekeken naar uitvliegende dieren uit (geschikte) verblijfplaatsen. Een schatting van het aantal dieren is gemaakt. In de ochtendschemering is gezocht naar zwermende dieren. Aanvullend is gelet op aanwezigheid van vaste vliegroutes en essentiële jachtgebieden binnen de invloedssfeer van de geplande ontwikkeling.

Waarnemingen

Tijdens de inventarisatie zijn vanaf 22:00 uur weer jagende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Gedurende de avond wordt dat geschat op ongeveer 30 dieren die alle

korte tijd bij en boven het bosje op insecten jagen. Verwacht wordt dat in de nabijgelegen bebouwing een kolonie van de gewone dwergvleermuis aanwezig is.

Tijdens de inventarisatie zijn geen watervleermuizen of andere soorten met een verblijfplaats in bomen aangetroffen. Tijdens de ochtenduren zijn geen zwermende dieren waargenomen. Het onderzoek is gestart even voor 22:00 uur en afgerond om 5:00 uur.

Inventarisatie marters – van 11 juni 2018 tot 17 juli 2018

In de periode 11 juni 2018 tot 17 juli 2018 is – met sporenbuizen – gezocht naar aanwezigheid van de kleine marters. Hiervoor zijn twee soorten sporenbuizen gebruikt (geschikt voor de bunzing en geschikt voor wezel/hermelijn). Op 17 juli 2018 zijn de sporenbuizen weer opgehaald en gecontroleerd op prenten. De sporenbuizen zijn uitgelegd op plekken waar de marters dekking of voedsel vinden. Er zijn geen prenten van masters aangetroffen in de sporenbuizen.

Bij de analyse wordt gelet op de effecten als gevolg van het veranderde gebruik en de veranderde inrichting. Daarnaast wordt gelet op de effecten als gevolg van de werkzaamheden, om de veranderingen te kunnen bereiken. Voor zover plangebieden binnen het Natuurnetwerk, het weidevogelleefgebied, Natura 2000 gebied of andere beschermde natuurgebieden liggen, worden de effecten op deze beschermde natuurgebieden binnen de analyse getoetst. Voor de Natura 2000 gebieden is de externe werking eveneens van belang; de belangrijkste externe effecten worden veroorzaakt door toename van depositie, geluid en licht. Daarnaast kunnen veranderde grondwaterstromen een effect veroorzaken.

Uit de quick scan ecologie van 14 februari 2018 is gebleken dat binnen de planlocatie vaste verblijfplaatsen van de watervleermuis aanwezig kan zijn. Ook kunnen marters niet worden uitgesloten binnen het perceel. Door bureau Els & Linde is in het voorjaar van 2018, een afdoend onderzoek naar de watervleermuis en marters uitgevoerd. De analyse van deze notitie beperkt zich tot de effecten op beschermde soorten die tijdens het afdoend onderzoek zijn aangetroffen.

Wet natuurbescherming

Momenteel is de natuurbescherming geregeld via twee wetten: de Flora en faunawet voor soortbescherming en de Natuurbeschermingswet 98 voor gebiedsbescherming. Na 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming van kracht waarin beide wetten zijn opgenomen (samen met de Boswet). De Wet natuurbescherming kent een afdeling voor soortbescherming en een afdeling voor gebiedsbescherming. Binnen de gebiedsbescherming is de PAS (de programmatische aanpak stikstof) een integraal onderdeel. Binnen de PAS zijn maatregelen opgenomen om de stikstofdepositie te reduceren. Een onderdeel is dat voor alle bronnen een berekening moet worden uitgevoerd van de stikstofdepositie. Dit wordt met het voorgeschreven instrument Aerius berekent. Bij een depositie tussen 0,05 en 1,0 mol stikstof is er een meldingsplicht. Als er minder dan een 0,05 mol wordt veroorzaakt en er nog ontwikkelingsruimte is in het Natura 2000 gebied is er geen melding nodig. Is er geen ontwikkelingsruimte of wordt er een hoge depositie veroorzaakt dan is er vergunningplicht. Met de Aerius kan worden aangetoond dat er geen hoge depositie is.

De soortbescherming binnen de Wet natuurbescherming richt zich op de internationale afspraken, en geeft een uitbreiding van de beschermde soorten door aan de rode lijst (bedreigd en ernstig bedreigd) een beschermd status te koppelen. Binnen de bebouwde kom is de belangrijkste wijziging in de beschermde soorten het vervallen van de bescherming op muurplanten en orchideeën.

Vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen is conform het vleermuisprotocol en andere handleidingen voor goede inventarisaties uitgevoerd.

Tijdens de inventarisatie zijn jagende gewone dwergvleermuizen (10 tot 30 stuks) en een enkele laatvlieger waargenomen nabij het perceel. Deze dieren hebben hun verblijfplaats elders, op het perceel staan geen gebouwen. Er zijn geen vleermuizen waargenomen die in bomen een verblijfplaats hebben. Het onderzoek heeft zich primair op de watervleermuis gericht, omdat deze soort in de omgeving bekend is. Andere boom-bewonende soorten zijn slechts van grote afstand bekend. Uiteraard is tijdens het onderzoek gelet op alle vleermuizen.

Marters

Binnen de planlocatie zijn geen beschermde maters (bunzing, wezel of hermelijn) aangetroffen. Het uitgevoerde onderzoek heeft een negatieve uitkomst. De sporenbuizen zijn 35 dagen in het veld aanwezig geweest. Er zijn vier kleine (wezel, hermelijn) en vier grotere (bunzing) sporenbuizen uitgelegd.

Zorgbeginsel

Binnen de planlocatie zijn enkele soorten te verwachten waarmee rekening moet worden gehouden. Aangetroffen dieren die niet uit zichzelf het werkgebied kunnen verlaten, dienen – onder begeleiding van een ecooloog - in veiligheid te worden gebracht en buiten het werkgebied te worden uitgezet. Schuilplekken zoals bladhopen, hout- en steenstapels e.d. dienen eerst te worden gecontroleerd op schuilende dieren. In zijn algemeenheid dienen geschikte schuil- en overwinteringsplekken voor dieren buiten het werkterrein intact te worden gelaten.

Natuurnetwerk Nederland

De gebieden die onderdeel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland liggen op ruim tien meter afstand van de planlocatie. Van de werkzaamheden zijn geen effecten op het Natuurnetwerk te verwachten. Wel moet bij het gebruik van bouwlampen gezorgd worden dat de gebieden niet verlicht worden.

Natura 2000-gebied Zwanenwater & Pettemerduinen

Het beschermde Natura 2000-gebied Zwanenwater & Pettemerduinen ligt op een afstand van ruim 14 kilometer van de planlocatie. Van de werkzaamheden wordt toename van de emissie verwacht, echter de afstand tot het Natura 2000-gebied dat gevoelig is voor stikstofdepositie en de omvang van de ontwikkeling geeft een uiterst geringe toename van de depositie. Een berekening van de depositie is daarom niet noodzakelijk. Vanwege de afstand tussen het Natura 2000-gebied en de planlocatie en de aard van de werkzaamheden kan een effect van andere oorzaken, zoals geluid, licht of grondwaterstromen, op voorhand worden uitgesloten.

H06 Conclusie, advies en gebruikte bronnen

Het perceel aan de Nieuwe Niedorperweg te Winkel worden plannen ontwikkeld voor het bouwen van woningen. Het perceel bestaat een doorgeschoten boomgaard en is momenteel als een bosje te beschouwen. Onderdeel van de ruimtelijke procedure is een onderzoek naar de effecten op beschermde natuurwaarden.

Voor de ruimtelijke plannen is door bureau Els & Linde B.V. op 14 februari 2018, een quick scan ecologie binnen de planlocatie uitgevoerd. Uit de resultaten van de quick scan ecologie is gebleken dat een afdoend onderzoek naar het voorkomen watervleermuis en andere boombewonende vleermuizen nodig is. Daarnaast kan de aanwezigheid van kleine marters niet worden uitgesloten. Op basis van het oriënterend onderzoek suggereerde het bevoegd gezag dat ook de steenuil kon voorkomen. Om discussie te vermijden is Endemica gevraagd een reactie te schrijven over de potentiële aanwezigheid van de steenuil. Endemica kon conclusie van Els & Linde onderschrijven over de afwezigheid van de steenuil op het perceel te Winkel.

Beschermde soorten

Uit de resultaten van het afdoend onderzoek is gebleken dat binnen de planlocatie geen vleermuizen voorkomen die in bomen een verblijfplaats hebben. Wel is een groep jagende gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Er zijn geen prenten van marters aangetroffen in de sporenbuizen. Er is geen belemmering vanuit de natuurwaarden voor de ontwikkeling.

Voorafgaande en tijdens de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de aanwezige soorten die vallen onder het zorgbeginsel van de Wet natuurbescherming. Aangetroffen dieren die niet uit zichzelf het werkgebied kunnen verlaten, dienen in veiligheid te worden gebracht en buiten het werkgebied te worden uitgezet, in vergelijkbaar geschikt habitat in de omgeving. Schuil- en overwinteringsplekken zoals bladhopen, hout- en steenstapels e.d. dienen eerst te worden gecontroleerd op overwinterende en of schuilende dieren.

Beschermde gebieden

De werkzaamheden en de veranderde omgeving zullen geen significant effect veroorzaken op de beschermde natuurgebieden.

Noodzakelijke ontheffing c.q. vergunning

Voor de ruimtelijke plannen is geen ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Er zijn geen mitigerende maatregelen nodig.

- Dietz, Chr., O. von Helversen & D. Nill (2012) Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Triton Natuur
- Kapteyn, K. (1995) Vleermuizen in het landschap. Schuyt & co, Haarlem.
- Simon, M., S. Hüttenbügel & J. Smit-Viergutz (2004) Ökologie und Schutz von Fledermäusen in Dörfern und Städten. Bundesamt für Naturschutz, Bonn.
- Hoogeboom, D.M., F. Visbeen, J. Wondergem, W. Ruitenbeek (2014) Atlas van de Noord-Hollandse zoogdieren. NOZOS, Landschap Noord-Holland.
- Witte, T. (2018) Second opinion QuickScan Winkelerzand te Winkel. Endemica.

- provincienoordholland.nl
- waarneming.nl

Betreft: ruige dwergvleermuis
Locatie: Nieuwe Niedorperweg te Winkel
Datum: 4 oktober 2018
Ecoloog: 06-27564247
Steller: Peter van der Linden, ecoloog

Ruige dwergvleermuis – paarterritoria

Voor de Nieuwe Niedorperweg is een ecologisch onderzoek uitgevoerd. Uit het oriënterend onderzoek bleek dat de aanwezigheid van boombewonende vleermuizen (watervleermuis en rosse vleermuis) niet op voorhand waren uit te sluiten. Hierna is aanvullend onderzoek uitgevoerd met als resultaat dat er geen watervleermuizen of rosse vleermuizen zijn aangetoond. In het najaar van 2018 is – op verzoek van de RUD – onderzocht of er sprake is van de aanwezigheid van paarterritoria van de ruige dwergvleermuis.

Werkwijze

De ruige dwergvleermuis heeft in het najaar paarverblijven in laanbomen of langs open plekken in het bos. Ervaring in Noord-Holland leert dat drukke wegen worden vermeden. Er zijn sterke aanwijzingen dat langs de IJsselmeerkust en langs de kanalen die noord-zuid lopen migratieroutes van de ruige dwergvleermuis lopen. Het Robbenoordbos functioneert als rustplek en veroorzaakt een gestuwde trek in de kop van Noord-Holland.

Voor het inventariseren van vleermuizen is maart 2017 een – update van - protocol verschenen van de Zoogdiervereniging. Voor het onderzoek naar vleermuizen wordt de meest recente versie van het vleermuisprotocol gehanteerd. Het vleermuisprotocol geeft een grote mate van juridische zekerheid dat voldaan is aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning. Het vleermuisprotocol is gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke inzichten en voldoet aan de eisen die het bevoegd gezag stelt aan een gedegen onderzoek. Naast het vleermuisprotocol worden voor het onderzoek naar vleermuizen, tevens het kennisdocument van de BIJ12 gevolgd. De kennisdocumenten geven een overzicht van maatregelen die genomen kunnen worden om negatieve effecten op soorten te verminderen of te voorkomen. Daarnaast beschrijven het kennisdocument de ecologische aspecten en de wijze waarop de afwezigheid van soorten afdoende kan worden aangetoond. Aanvullend op het vleermuisprotocol en het kennisdocument, worden verschillende bronnen geraadpleegd om de biogeografie van soorten vast te stellen.

De paarterritoria worden geïnventariseerd door in het najaar op locatie minimaal twee uur in de avonduren te zoeken naar sociale geluiden van de ruige dwergvleermuis. Voor de geluidswaarnemingen tijdens de inventarisaties van vleermuizen, wordt gebruik gemaakt van een Pettersson D240x batdetector. In combinatie met de batdetector wordt voor geluidopnames een Edirol opname apparaat gebruikt. Waar nodig worden de opgenomen geluiden achteraf geanalyseerd (Batsound, Raven). De geluidswaarnemingen worden tijdens de inventarisaties gecombineerd met zichtwaarnemingen van de onderzoeker. Indien noodzakelijk wor-

den luistersets op doeltreffende punten geïnstalleerd, als aanvulling op het onderzoek. Voorafgaande aan de inventarisaties van vleermuizen, worden de omstandigheden binnen de planlocatie vastgelegd met een fotocamera. Na afronding van de inventarisaties worden de beeldmaterialen en de sporen vondsten geanalyseerd.

In de voorliggende situatie is ter plekken van het onderzoeksgebied gepost en gezocht naar social calls van de ruige dwergvleermuis. Op enige afstand is een luisterset geplaatst om potentieel aanwezige vliegroutes te bepalen.

Waarnemingen

Het onderzoek is op twee avonden uitgevoerd; 10 september 2018 en 2 oktober 2018. Beide onderzoeken zijn ruim één uur na zonsondergang gestart en afgerond na ruim twee uur inventariseren. Op beide avonden zijn geen ruige dwergvleermuizen waargenomen.

Uit het bronnenonderzoek blijkt dat er na 2000 één incidentele waarneming van de ruige dwergvleermuis is gemeld aan de Wateringskant in 't Veld – westelijk van Winkel. Die zelfde avond is een ruige dwergvleermuis gemeld te Lutjewinkel.

Gezien de gerichte inventarisatie van de NOZOS t.b.v. de zoogdieratlas en het onderzoek naar de migratie van de ruige dwergvleermuis is er waarschijnlijk geen sprake van een waarnemerseffect, maar is er sprake van een structurele afwezigheid en een incidentele aanwezigheid.

datum	10-9-18	2-10-18
zonsondergang	20:00	19:15
Starttijd	21:15	21:15
eindtijd	23:30	23:30
Gemiddelde temperatuur	17 °C	13 °C
Windsnelheid	3	4
neerslag	0	0

Groen: locatie waar het onderzoek is uitgevoerd naar de ruige dwergvleermuis;
blauw: locatie van de luisterset; en
paars: waarnemingen van derden (na 2000).

Betreft: Jachtgebied gweone dwergvleermuis
Locatie: Winkel
Datum: 24 oktober 2018
Steller: Peter van der Linden, ecoloog

Het perceel aan de Nieuwe Niedorperweg te Winkel worden plannen ontwikkeld voor het bouwen van drie woningen. Het perceel bestaat een doorgeschoten boomgaard en is momenteel als een bosje te beschouwen. Onderdeel van de ruimtelijke procedure is een onderzoek naar de effecten op beschermde natuurwaarden.

Tijdens de inventarisatie van 26 juni 2018 is het volgende geconstateerd: *“Tijdens de inventarisatie zijn vanaf 22:00 uur weer jagende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Gedurende de avond wordt dat geschat op ongeveer 30 dieren die alle korte tijd bij en boven het bosje op insecten jagen. Verwacht wordt dat in de nabijgelegen bebouwing een kolonie van de gewone dwergvleermuis aanwezig is.”* NB. De inventarisatie is tussen 22:00 uur en 5:00 uur uitgevoerd.

Volgens de RUD is het gebied daarmee een essentieel jachtgebied voor de gewone dwergvleermuis. In deze memo reageren wij hierop vanuit de ecologische principes.

Essentieel jachtgebied

Een jachtgebied is essentieel voor een kolonie als er significante invloed op de kolonie ontstaat als er wijzigingen plaats vinden. In het bos, langs de bosrand, jagen gedurende de avond ongeveer 30 gewone dwergvleermuizen. Telkens jagen de dieren hier korte tijd (meestal nog geen minuut). Beoordeeld moet dan worden of het jachtgebied essentieel is voor de kolonie.

De gewone dwergvleermuis is een soort die in steden en dorpen voorkomt. De soort wordt vooral aangetroffen in wijken waar de woningen een tuin hebben. In stedelijke gebied waar vrijwel geen groen aanwezig is is de kans op de gewone dwergvleermuis kleiner (maar niet afwezig). Direct na het uitvliegen heeft de gewone dwergvleermuis een korte jachtvlucht rondom de verblijfplaats. Kort daarna vliegt de gewone dwergvleermuis weg om te gaan jagen. De gewone dwergvleermuis is daarbij flexibel en jaagt op plekken waar veel insecten vliegen, dat kan iedere dag op een andere locatie zijn. In die zin heeft de gewone dwergvleermuis dus geen essentieel jachtgebied. Het gebied nabij de verblijfplaats is wel bij voorkeur groen, maar er is geen minimum omvang. De bouw van drie woningen te Winkel heeft geen significant effect op de aanwezigheid van groen (er blijft veel groen in de directe omgeving). Het wordt geen stedelijk gebied met een hoge bouwdichtheid. Het grootste deel van het bosje blijft ook behouden (er worden slechts drie woningen gebouwd).

Het bosje is geen essentieel jachtgebied voor de gewone dwergvleermuis (de dieren jagen er telkens korte tijd). De groene omgeving van het dorp met veel bossches en windluwe plekken is wel van groot belang voor vleermuizen. En als het een essentieel jachtgebied zou zijn, dan nog is er geen effect op de populatie omdat het grootste deel van het bosje blijft bestaan en er hooguit meer bosrand – en dus meer jachtgebied – komt.

P.J.H. van der Linden
Els & Linde b.v.